

HOOFDPUNTENNOTITIE PROGRAMMALIJN 1

PROJECT SAMENWERKEN EN AANBESTEDEN

SAMENVATTING

Sinds de algemene ledenvergadering van 10 september 2020 heeft Afval Samenwerking Limburg (ASL) de in deze vergadering vastgestelde programmalijnen uitgewerkt, met speciale aandacht voor Programmalijn 1: de uitwerking van de aanbesteding van de stromen GFT, PMD en Restafval op basis van Rapid Impact Contracting (RIC).

Deze hoofdpuntennotitie is een vervolg op Programmalijn 1, waarbij een marktconsultatie is uitgevoerd voor de drie stromen. De uitwerking van de overige programmalijnen komt op een ander moment aan de orde.

Conclusies

Geconstateerd is dat voor de GFT-stroom de marktsituatie voldoende geschikt is voor innovatie en een RIC-methode aankan. Verder wordt geconstateerd dat de aanbesteding van de stroom Restafval kan worden uitgesteld. En voor de stroom PMD hoeft geen aanbesteding plaats te vinden, omdat een advies aan de gemeenten in voorbereiding is om de ketenregie terug te geven aan het Afvalfonds óf de uitvoering te beleggen bij RKN.

Met een keuze voor RIC (voor GFT) is het zeer wenselijk dat de aanbesteding én het contractmanagement via ASL verloopt, zodat de marktpartij te maken krijgt met één contractant en niet 30 individuele gemeenten. Dit vergt een duidelijk mandaat van gemeenten.

Voorgestelde besluiten

Deze hoofdpuntennotitie dient als onderbouwing voor de college- en raadsstukken die zijn opgesteld ten behoeve van besluitvorming over de aanbesteding op de algemene ledenvergadering van 24 juni 2021.

In een apart collegevoorstel worden de gemeenten gevraagd om het volgende te besluiten:

1. Instemmen met de door ASL gevraagde mandatering van ASL voor de voorbereidingsfase en de uitvoeringsfase van de aanbesteding voor GFT, onder de volgende kaders/randvoorwaarden:
  - ASL laat zich op strategische momenten tijdens de voorbereidingsfase en de uitvoeringsfase adviseren door een ambtelijke werkgroep van Limburgse gemeenten en/of reinigingsdiensten.
  - ASL borgt realisatie van afgesproken innovatieverplichtingen via harde contractuele afspraken.
  - ASL bewaart als opdrachtgever, samen met de opdrachtnemer, gedurende de looptijd van het contract binnen het plafondbedrag ruimte voor nieuwe innovatie-investeringen.
  - ASL richt de GFE-optie (etensresten) zo in dat een eventueel kostprijsverhogend of kostprijsverlagend effect enkel geldt voor de gemeenten die gebruik maken van die optie.
  - ASL stelt voor innovatieve circulaire investeringen business cases op, waaruit blijkt wat de circulaire meerwaarde is, wat de kosten zijn en hoe veel van/hoe snel de kosten - binnen de

- contractduur - kunnen worden terugverdiend. Als wordt besloten tot uitvoering, zorgt ASL voor contractuele borging dat de afspraken uit de business case ook gerealiseerd worden.
- ASL legt innovatieve circulaire investeringen die zich niet terugverdienen tijdens de looptijd van het contract eerst ter besluitvorming voor aan de ALV van ASL.
2. Inbrengen van bovenstaande mandatering inclusief kaders/randvoorwaarden (beslispunt 1) in de richtinggevende ALV van ASL d.d. 1 april a.s. als voorlopig gemeentelijk standpunt. Daarbij aantekenen dat de raad nog geïnformeerd/geraadpleegd zal worden voor de definitieve inbreng in de besluitvormende ALV van ASL d.d. 24 juni a.s..
  3. Afwachten van het door ASL in haar ALV van 1 april a.s. in te brengen voorstel voor een andere regeling voor verpakkingsafval (PMD).
  4. Tussen 1 april a.s. en 24 juni a.s. informeren van de raad via een RIB, dan wel raadplegen van de raad via een raadplegende vergadering, over het in te nemen definitieve standpunt tijdens de besluitvormende ALV van ASL op 24 juni a.s..

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	1
Inhoudsopgave	3
1. Inleiding.....	4
2. Resultaat Marktconsultatie	8
3. Aanbevelingen aanbestedingskeuzen	16
4. Consequenties aanbestedingskeuzen	21
Bijlage 1: ingebrachte zienswijzen ALV 10 september 2020.....	26
Bijlage 2: Risicomanagement RIC GFT ASL.....	35

Status: Ter informatie aan de leden van ASL
Opsteller(s): Werkgroep Samenwerken en Aanbesteden (ASL)
Datum: 22 februari 2021
Versie: 1.0 (definitief)

1. INLEIDING

1.1. ACHTERGROND

In de algemene ledenvergadering van 28 november 2019 heeft Afval Samenwerking Limburg (ASL) de visie en strategie vastgelegd in de “Gedeelde circulaire visie op samenwerking aan grondstoffen”. Eén en ander is opgesteld ter voorbereiding op de aanbesteding van Restafval, GFT en PMD. Deze visie bevat drie duidelijke componenten: **circulaire economie**, **samen** en **grensverleggend**.

In de visie en strategie heeft ASL uitgesproken dat...

- Aanvullende acties van gemeenten nodig zijn om circulaire banen te scheppen, het milieu te verbeteren en van afval een grondstof te maken.
- Samenwerking het uitgangspunt is daar waar dat meerwaarde heeft.
- Samenwerking nodig is om allianties te smeden en benodigde acties te katalyseren.
- Het efficiënt is om samen de benodigde expertise op te bouwen en te bundelen.
- Grenzen moeten worden verlegd: fysiek, technisch en beleidsmatig.

Ten behoeve van de uitwerking van de visie en strategie heeft de algemene ledenvergadering van ASL de volgende uitgangspunten meegegeven:

- Beperk de samenwerking (c.q. het vervolgtraject) tot de rol en bijdrage die gemeenten kunnen leveren. Ga ervan uit dat deze samenwerking niet tot doel heeft om de triple helix op en in te richten. Hoogstens dat deze samenwerking zich organiseert om hieraan bij te dragen.
- Richt de verdere uitwerking op het (brede en ambitieuze) spoor van grondstoffen c.q. materiaalstromen. Daarmee kiezen wij ervoor om níet in te zetten op energietransitie, klimaatadaptatie en/of andere thema's binnen circulaire economie. Daarbij realiseren wij ons dat er uiteraard overlap is met dit spoor.
- Richt de samenwerking op de rol van aanbieder, afnemer en aanjager. Om de ambities te realiseren naar een circulaire economie hebben overheden verschillende rollen. Zowel als partij bij de start en het einde van grondstofketens alsook bij het faciliteren en stimuleren van circulaire ketens. De focus ligt met name op de eigen materiaalstromen, maar de samenwerking sluit niet de ogen voor kansen bij het bedrijfsleven.

In de eerste helft van 2020 is een uitwerking gemaakt van deze visie en strategie op basis van een marktverkenning, netwerkinventarisatie en bestuurlijke consultaties.

Richtinggevende besluiten

In de algemene ledenvergadering van 10 september 2020 heeft ASL richtinggevende besluiten genomen; met inachtneming van een aantal ingebrachte zienswijzen. De volgende besluiten zijn genomen:

Besluit 1. Vaststelling van de notitie ‘Kaders en contouren strategie ASL’ als basis en besluit tot verdere uitwerking van de programmalijnen:

- **Programmalijn 1:** Meer circulair aanbesteden van de drie hoofdstromen GFT, PMD en Restafval;
- **Programmalijn 2:** Grondstoffenmanagement om meer huishoudelijk grondstofketens circulair te krijgen;

- **Programmaliijn 3:** Deelname in de Multi-Helix-Samenwerking met Limburgse Werkgevers Vereniging en anderen.

Besluit 2. Vaststelling van de twee uitgangspunten (eerlijke prijs en toekomstbestendig partnerschap) en vier ambities (circulaire economie, CO²-reductie, maatschappelijke bijdrage en duurzame gemeenschappen) als basis voor de uitwerking van de circulaire aanbesteding:

Besluit 3. Voorbereiding van een circulaire aanbesteding van de stromen GFT, PMD en Restafval op basis van Rapid Impact Contracting.

Ingebrachte zienswijzen

De leden van ASL hebben meerdere zienswijzen ingediend. Voor een volledig overzicht zijn de ontvangen zienswijzen opgenomen in bijlage 1. Op basis van de zienswijzen is herkenbaar dat – in algemene zin – de voorgestelde aanpak wordt ondersteund. Wel wordt nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de volgende onderwerpen:

- Kosten en risico's;
- Focus op de aanbesteding van de drie stromen GFT, PMD en Restafval;
- Consequenties van het programma voor de benodigde werkorganisatie.

Voor programmaliijn 1 (de circulaire aanbesteding) geeft ASL, met deze notitie, duidelijkheid over deze aandachtspunten. Daarmee wordt de basis gelegd voor de besluitvorming in de algemene ledenvergadering per juni 2021.

1.2. DOELSTELLING HOOFDPUNTENNOTITIE

Deze notitie bevat de verdere uitwerking van Programmaliijn 1, waarbij – op beargumenteerde wijze - de aanbestedingskeuzen en consequenties worden voorgesteld.

Tevens dient de notitie als basis voor het uniforme voorstel voor gemeentelijke besluitvorming dat na de algemene ledenvergadering van 1 april naar de ASL gemeenten gestuurd zal worden. Dit is ten behoeve van een ASL-besluit tijdens de algemene ledenvergadering op 24 juni 2021. In grote lijnen ziet het proces tot aan de laatstgenoemde algemene ledenvergadering er als volgt uit:

- **10, 11, 12 februari:** consulteren wethouders over beslispunten
- **Februari:** uitwerken van conceptvoorstel voor gemeentelijke besluitvorming
- **4 maart:** bespreking conceptvoorstel in Algemeen Bestuur ASL
- **10 maart:** versturen conceptvoorstel en bijbehorende stukken naar gemeenten
- **1 april:** overeenstemming ASL-leden over voorstel gemeentelijke besluitvorming
- **april:** informatieverstrekking via raadswebinar
- **10 april – 23 juni:** ambtelijke behandeling ALV-stukken met wethouder, behandeling in colleges, behandeling in de gemeenteraden en eventuele tweede behandeling in colleges
- **24 juni:** inbreng gemeentestandpunten (besluitvormend) in algemene ledenvergadering

Voor de besluiten beschreven in deze notitie is het voldoende de gemeenteraad informierend of raadplegend te betrekken.

Mocht het niet voor iedere gemeente haalbaar blijken om de gemeentelijke besluitvorming tussen 10 april en 23 juni te voltrekken dan bestaat de mogelijkheid in september of oktober een extra algemene ledenvergadering in te plannen voor dit onderwerp.

1.3. AANPAK PROGRAMMALIJN 1

Vanaf september 2020 heeft ASL zich vooral gericht op verdere uitwerking van Programmalijn 1¹. De belangrijkste activiteit is een marktconsultatie ter toetsing van de uitgangspunten en ambities, de aanbestedingsmethode, perceelindeling, plafondbedrag en contracttermijn met marktpartijen. Er is terugkoppeling ontvangen van 10 marktpartijen, en er zijn vervolggesprekken gevoerd met 6 marktpartijen. Op basis van deze terugkoppeling is de aanbesteding op deze hoofdpunten verder uitgewerkt en aangevuld met een risicoanalyse.

Verder zijn er verkennende gesprekken gevoerd met Brabantse gemeenten over een mogelijke samenwerking voor het verwerken van Restafval, specifiek rondom het bouwen van een nascheidingsinstallatie. Door het combineren van Brabantse en Limburgse volumes zou een volume kunnen ontstaan dat groot genoeg is om een installatie te vullen.

Tenslotte zijn verschillende gesprekken gevoerd over de mogelijkheden voor de toekomstige verwerking van PMD. Met het Afvalfonds en Veolia is gesproken over de mogelijkheid van verlenging van het huidige PMD-contract. Met het Afvalfonds is gesproken over de mogelijkheid dat ASL, onder een afspraak met het Afvalfonds, een aanbesteding zou uitvoeren voor de verwerking van PMD. Met RKN is verdergaand gesproken over het scenario dat ASL de regie zou behouden en de uitvoering bij RKN zou beleggen.

Projectorganisatie

Voor deze en andere activiteiten is een aantal werkgroepen gevormd; met deelname van deskundigen en adviseurs van ASL, de deelnemende gemeenten en de Limburgse samenwerkingsverbanden. De volgende werkgroepen zijn actief:

- **Werkgroep Aanbesteding:** Deze werkgroep heeft de analyse van de resultaten van de schriftelijke marktconsultatie, vervolggesprekken met de marktpartijen en het verder uitwerken van het aanbestedingsvoorstel uitgevoerd.
- **Werkgroep Werkorganisatie:** Een kleine werkgroep met deskundigen heeft zich gericht op het uitwerken van de organisatie-consequenties; in het bijzonder de consequenties bij keuze voor RIC.
- **Werkgroep Besluitvorming:** Een werkgroep met deelnemers uit ASL en lid-gemeenten heeft zich gericht op de voorbereiding van de besluitvorming. De werkgroep heeft een planning voorgesteld voor de te zetten stappen richting een eenduidig voorstel voor besluitvorming in de 30 ASL-gemeenten. Hierover wordt in de algemene ledenvergadering op 24 juni besloten.

---

¹ Uitwerking van de andere programmalijnen zijn grotendeels aangehouden. Dit is vanwege de gevraagde focus op Programmalijn 1 en de daarvoor benodigde capaciteitsinzet van ambtelijke deskundigen.

1.4. STAND VAN ZAKEN OVERIGE PROGRAMMALIJNEN

De focus heeft in de afgelopen maanden gelegen op Programmalijn 1. De andere programmalijnen komen op een ander moment nog aan de orde. Voor de volledigheid schetsen wij de stand van zaken voor de overige programmalijnen en de uitwerking van de werkorganisatie:

- **Programmalijn 2. Grondstoffenmanagement:** Via het beleidsplatform en via een werkgroep Grondstoffen zijn voorbereidingen getroffen voor een roadmap (welke activiteiten in de komende jaren). Ook is een Limburgse (verwerkings-)tariefbenchmark onderhanden.
- **Programmalijn 3. Multi Helix Samenwerking:** Met vertegenwoordigingen van o.a. de Limburgse Werkgevers Vereniging, de Task Force CE bij de Provincie Limburg, het LIOF, Chemelot, Brightland Campus, Regio Deal Limburg Noord en subsidie experts zijn gesprekken gevoerd over het gezamenlijk bouwen aan een brede programmering voor de Limburgse Circulaire Economie. Dit lijkt kansrijk, maar het tempo hiervan is nog onduidelijk. Wij zijn mede afhankelijk van de ontwikkelingen van de provinciale Task Force.
- **Werkorganisatie ASL:** Voor programmalijn 1 is een toets gedaan op de organisatorische consequenties van RIC. Verder is t.b.v. het totale programma een oriëntatie gestart bij de samenwerkingsverbanden en in Noord- en Midden-Limburg over de gewenste, slagvaardige organisatie. Daarbij ligt de nadruk op het organiseren van de vraag (input voor het programma) en het aanbod (bijdrage aan het uitvoeren van het programma).
- **Communicatie ASL:** In 2020 is een aantal digitale nieuwsbrieven via de griffies naar de raadsleden van de ASL-gemeenten gestuurd, om hen op de hoogte te houden van de ontwikkelingen binnen ASL. Met hetzelfde doel is op 3 november een raadswebinar georganiseerd, waarin de drie programmalijnen zijn toegelicht en is ingegaan op vragen van raadsleden. Verder was er maandelijks overleg met ASL en de beleidsambtenaren van de lid-gemeenten en samenwerkingsverbanden (beleidsplatform). Deze lijn zal dit jaar voortgezet worden.

2. RESULTAAT MARKTCONSULTATIE

2.1. INLEIDING

Ter uitwerking van de circulaire aanbesteding van de afvalstromen GFT, PMD en Restafval, heeft ASL een officiële marktconsultatie uitgevoerd naar de belangrijkste aanbestedingskeuzes (ambities, kosten, perceelvorming, contractduur). Deze marktconsultatie is gebaseerd op de reeds vastgestelde ambities en uitgangspunten en de voorlopige voorkeur voor de aanbestedingsmethode Rapid Impact Contracting. Verder is ook specifiek geconsulteerd op de mogelijkheid van aparte verwerking van GFE. De marktconsultatie bestond uit een schriftelijke vragenronde en een daaropvolgende interviewronde met de partijen die geïnteresseerd waren in GFT/GFE.

In dit hoofdstuk vatten wij deze conclusies uit deze marktconsultatie per aanbestedingsaspect samen, waarna een voorstel wordt gedaan voor de aanbestedingskeuzen.

2.2. AMBITIES ASL

In september 2020 heeft ASL de volgende uitgangspunten en ambities vastgesteld voor de toekomstige verwerking van Restafval, GFT en PMD: *een toekomstbestendige samenwerking; een eerlijke en reële prijs; circulaire economie; CO²-reductie; maatschappelijke bijdrage; duurzame gemeenschappen*. De werkgroep heeft deze uitgangspunten en ambities in marktconsultatie getoetst middels een concept aanbestedingsleidraad. In deze leidraad zijn de uitgangspunten en ambities conform de RIC-methodiek opgenomen als gunningscriteria. De concept aanbestedingsleidraad geeft ook een voorgestelde weging tussen deze gunningscriteria en een bijbehorend interview.

Uit de marktconsultatie kunnen we op basis van de gegeven antwoorden concluderen dat deze uitgangspunten en ambities als passend worden geacht bij de opdracht en de afvalmarkt. Wel worden bij de ambities *maatschappelijke bijdrage* en *duurzame gemeenschappen* kanttekeningen geplaatst: de ambities zouden onduidelijk zijn verwoord en de potentiële bijdrage op deze ambities zouden beperkt zijn. Marktpartijen stellen daarom voor om deze ambities samen te voegen. Voorgesteld wordt om het onderscheid te handhaven en voldoende te verduidelijken. Ook wordt kritisch gereageerd op het meewegen van een interview. Dit wordt namelijk als subjectief ervaren (in vergelijking met andere voorgestelde gunningscriteria).

2.3. BESCHIKBAARHEID VAN INNOVATIES

ASL wil middels een circulaire aanbesteding innovaties op het gebied van Restafval-, GFT- en PMD-verwerking aanjagen. Om een circulaire aanbesteding optimaal uit te voeren, is het belangrijk dat deze inspeelt op de innovaties die momenteel of op termijn mogelijk zijn in de markt. De aanbesteding moet daarvoor eisen en gunningscriteria stellen, die (beschikbaar komende) innovaties gedurende de looptijd van het contract belonen en niet uitsluiten.

De marktconsultatie heeft informatie opgehaald over de verschillende ontwikkelingen en innovaties binnen de drie afvalstromen. In de markt spelen verschillende ontwikkelingen; op de aanbod- en op de verwerkingszijde. Bij de drie afvalstromen heeft de samenstelling veel invloed op de uiteindelijke verwerking. Bij GFT en PMD zijn er op dit moment zorgen over de toenemende mate van vervuiling. Innovaties zijn mogelijk op elk van de drie afvalstromen. Echter, het aantal mogelijkheden verschilt

per afvalstroom. Bij Restafval is de keuze in feite: verbranding, verbranding met nascheiding of vergassing. Bij GFT en PMD zijn er meerdere (innovatieve) mogelijkheden, zoals vetzuurwinning, bioplastics en pyrolyse². Ook binnen bestaande GFT-compostering en vergisting zijn innovaties mogelijk, zoals extra filters en wassingen of het opwerken naar biogas of bio-Ing.

2.4. PERCEELINDELING

Het combineren of scheiden van percelen van PMD, GFT en Restafval heeft veel invloed op het aantal inschrijvers en de mogelijkheden die inschrijvers geboden wordt. Enerzijds geeft een gebundelde opdracht de winnende inschrijver (vanuit bijbehorende afvalhoeveelheden en financiën) veel mogelijkheden voor het inrichten van de opdracht. Bijvoorbeeld, doordat het residu van PMD-verwerking kan worden opgenomen als input van de Restafvalverwerking. Anderzijds beperkt een gecombineerde opdracht het potentieel aantal inschrijvers, doordat minder (coalities van) partijen in staat zullen zijn om de opdracht uit te voeren.

De werkgroep heeft deze belangrijke keuze afgewogen middels een aantal marktconsultatievragen. Uit de gegeven antwoorden blijkt een voorkeur voor het gescheiden houden van de percelen, omdat veel partijen vrezen dat de opdracht anders te groot en complex voor hen zou worden. Wel wordt de suggestie gedaan om een inspanningsverplichting tot samenwerking tussen percelen of een pilotruimte in te bouwen, zodat alsnog raakvlakken of mogelijkheden tussen de verschillende opdrachten ontstaan.

Perceelindeling – Restafval

Het Restafvalperceel kan worden aangevuld met het na te scheiden Restafval (NRA) en/of grof Restafval (GHA)³. Net als in de vorige paragraaf vermeld, geldt ook bij Restafval dat het combineren van opdrachten kansen biedt voor impact en optimalisatie bij overslag, transport en verwerking. Echter, dit maakt de opdracht ook minder uitvoerbaar en/of aantrekkelijk voor sommige marktpartijen.

Een meerderheid van de marktpartijen spreekt de voorkeur uit voor het combineren van nascheiding en verwerking en juist niet voor de toevoeging van GHA aan het Restafvalperceel. We stellen voor om na te scheiden restafval op te nemen als onderdeel van het restafval perceel en grof restafval er buiten te laten. Hiermee ontstaan twee percelen: 1. Fijn restafval + nascheiding, 2. Grof restafval. Het perceel grof Restafval zal nu niet vanuit ASL aanbesteed te worden; dit contract ligt op dit moment ook niet bij ASL.

Perceelindeling – Bokashi

Het toepassen van de Bokashi verwerkingstechniek is een nadrukkelijke wens van een aantal ASL-gemeenten, opdat Bokashi kan worden gebruikt als bodemverbeteraar voor de verarmde Limburgse landbouwgronden. De mogelijkheid van GFT-Bokashi is in de marktconsultatie onderzocht. Partijen geven aan dat Bokashi van GFT-afval technisch gezien mogelijk is, maar dat het in de praktijk niet

---

² Meer informatie hierover staat in het rapport van de marktconsultatie dat beschikbaar is bij ASL.

³ Binnen het huidige ASL Restafvalcontract wordt al het Restafval bij Attero nagescheiden. ASL beheert op het moment niet het contract voor GHA-verwerking, dat ligt bij de individuele gemeenten.

uitvoerbaar is vanwege vergunningen en onvoldoende kwaliteit van het resulterende Bokashi eindproduct.

Op basis van deze bezwaren is het voorstel om Bokashi niet als verplichting binnen de GFT-aanbesteding op te nemen. Dit neemt niet weg dat tijdens of na de aanbesteding Bokashi alsnog toegepast kan worden indien deze bezwaren worden weggenomen. Ten slotte geven marktpartijen aan dat Bokashi wel toepasbaar is op gras en bermmaaisel. Deze stromen vallen echter vooralsnog niet onder ASL, maar zouden wel onderdeel van het grondstoffenmanagement van programmalijn 2 kunnen worden.

Perceelindeling – GFE

Groente, fruit en etensresten (GFE) is een afvalstroom die vooral in hoogbouwgebieden kan worden ingezameld (aangezien men daar veelal geen tuinafval heeft) en vervolgens ter verwerking kan worden aangeboden als GFT⁴. Echter, ASL biedt op dit moment geen of weinig GFE aan als GFT, omdat Attero het GFE niet kan verwerken in haar composteerinstallaties.

Desondanks is GFE een interessante stroom voor ASL-gemeenten, aangezien GFE in veel hoogbouwgebieden nog in het Restafval terecht komt. Indien het mogelijk zou blijken om dit GFE in de toekomst wel in te kunnen zamelen en te verwerken, dan zou hiermee veel Restafval (en bijbehorende kosten) bespaard kunnen worden. Daarnaast is aparte inzameling van GFT bij hoogbouw (wat in de praktijk dus GFE is) sinds kort een verplichting. Gemeenten kunnen wel ontheffing op deze plicht aanvragen.

Het is dus voor ASL belangrijk te weten of marktpartijen interesse hebben in GFE en hoe deze stroom in dat geval het beste aanbesteed kan worden. In de marktconsultatie is in de GFT-interviewronde nadrukkelijk gesproken over GFE-inzameling en verwerking.

De markt geeft aan interesse te hebben om een aanbieding te doen voor een separate GFE fractie en dat GFE-verwerking mogelijk is. Door de andere samenstelling kent deze fractie wel nadrukkelijk andere verwerkingsroutes dan die van GFT: GFE is zout en bevat relatief veel verpakkingen t.o.v. GFT. Hierdoor is de bij GFT gebruikelijke compostering niet mogelijk bij GFE. Wel kan GFE-verwerking gebruik maken van of aansluiten op onderdelen van GFT-compostering of vergisting. Het residu van GFE-verwerking kan (indien het GFE gefilterd is op verpakkingen) alsnog vergist of gecomposteerd worden. Ook kan een GFE-verwerkingsinstallatie gebruik maken van verschillende machines die bij vergisting of compostering nodig zijn, zoals een droger of een waterzuivering.

2.5. PERCEELGROOTTE

De uitvoerbaarheid van de ASL-ambities is afhankelijk van de beschikbaarheid van innovaties én de mate waarin deze innovaties verwezenlijkt kunnen worden met het afval van ASL. ASL levert een relatief groot volume aan huishoudelijke afvalstromen, maar verwerkingsinstallaties hebben doorgaans een nóg grotere capaciteit, die moet worden gevuld met meerdere (huishoudelijke of zakelijke) afvalcontracten.

---

⁴ Etensresten mogen bij het GFT aangeboden worden. In sommige gemeenten wordt daarom de term GFT+E gebruikt.

In de marktconsultatie is daarom onderzocht in hoeverre de hoeveelheid ASL-afval overeenkomt met de geschatte capaciteit van nieuwe beoogde verwerkingstechnieken. Zowel voor Restafval als PMD geeft de markt aan dat verwerkingsinstallaties (veel) groter zijn dan de ASL-hoeveelheden. Voor het verwezenlijken van deze installaties is dus een extra volume nodig vanuit andere gemeenten of zakelijke contracten. Oftewel: ASL kan deze innovaties dus niet voldoende stimuleren vanuit haar eigen volume. In deze situatie is de impact van een innovatiegerichte aanbesteding mogelijk beperkt.

Voor GFT- en GFE-verwerking is het ASL-volume wel toereikend in het (op termijn) vullen van innovatieve verwerkingsinstallaties. 100 kton GFT kan worden verwerkt met een bestaande of nieuwe installatie voor composteren of vergisten. Ook 10 kton GFE zou middels bijv. eiwit- of vetzuurwinning verwerkt kunnen worden in een 'add-on' op bestaande vergisting of compostering.

2.6. SAMENSTELLING

De samenstelling van afval is een belangrijke voorwaarde voor hoogwaardige en kostenefficiënte verwerking. Dit is in de marktconsultatie bevestigd. Marktpartijen geven aan dat de gangbare definities van GFT, PMD en Restafval hanteerbaar zijn, maar dat de kwaliteit van deze stromen steeds meer in het geding komt. Ze geven daarbij aan dat het belangrijk is dat zowel opdrachtgever alsook een toekomstige opdrachtnemer oog hebben voor de aangeleverde kwaliteit, bijvoorbeeld door wederzijdse (prijs)prikkels in te bouwen.

Voorstel is om vast te houden aan gangbare definities en het opnemen van een bonus-malus op de kwaliteit van aangeleverd afval te overwegen.

2.7. PLANNING EN CONTRACTTERMIJN

Planning

Voor de ambities van ASL is het belangrijk dat beoogde innovaties binnen de initiële contracttermijn kunnen worden gerealiseerd en uitgevoerd. Een vroege aanbestedingspublicatie kan marktpartijen de gelegenheid geven om tijdens het oude contract alvast een innovatie (gedeeltelijk) uit te werken, waardoor de opdrachtgever sneller gebruik kan maken van deze innovaties. Anderzijds kan een aanbesteding ook te vroeg worden gepubliceerd, waardoor marktpartijen wegens de (juridische, financiële, technische) status van hun innovaties nog niet met die innovatieve oplossing kunnen inschrijven.

In de marktconsultatie geven alle marktpartijen aan dat de beoogde periode van gunning tot realisatie (begin 2022 t/m begin 2024) te kort is om een volledige innovatie gerealiseerd te hebben. De marktpartijen beschikken over technieken in uiteenlopende fases (planvormend, voorbereidend, realisatie, uitvoering). Hierbij wordt aangegeven dat het belangrijk is om een overgangsperiode (bijvoorbeeld 1-2 jaar) in het toekomstige contract toe te staan, waardoor innovaties geleidelijk doorgevoerd kunnen worden. Tot slot wordt aangegeven dat een aanbesteding in de eerste helft van 2021 te vroeg zou komen voor het aanbieden van verwerking in een vergassingsinstallatie voor Restafval.

Contracttermijn

Een contracttermijn moet passen bij de wensen van opdrachtgever en de financiële, technische en/of juridische mogelijkheden van een opdrachtnemer. Een initiële termijn van 4-5 jaar plus een aantal

verlengingsopties, is gebruikelijk in de afvalbranche. Echter wordt in de marktconsultatie aangegeven dat een initiële contracttermijn van 10 jaar geschikter is om innovaties terug te verdienen.

2.8. GUNNINGSMETHODE

De gunningsmethode van een aanbesteding bepaalt hoe inschrijvingen worden beoordeeld. Daarom is de gunningsmethode bij een goed ingerichte aanbesteding een weerspiegeling van de belangen van opdrachtgever. Echter, de gunningsmethode moet ook aansluiten bij de marktsituatie. De gunningsmethode moet zorgen voor voldoende concurrentie, oftewel voor voldoende ruimte om competitief in te schrijven. In september heeft ASL de voorkeur uitgesproken voor Rapid Impact Contracting (RIC), omdat deze de ambities van ASL (het gezamenlijk bereiken van grensverleggende, circulaire afvalverwerking) beter weerspiegelt.

Marktpartijen hebben bij verkennende gesprekken begin 2020 aangegeven overwegend positief te staan tegenover RIC. Zij gaven hierbij echter wel aan dat de werking van RIC op detailniveau nog onduidelijk was. Daarom is voor de marktconsultatie een RIC-aanbesteding op de details van afvalverwerking uitgewerkt, zodat aan partijen gevraagd kon worden of zij RIC ook nog op detailniveau positief beoordelen.

Uit de marktconsultatie blijkt een wisselend beeld over RIC. Een deel van de partijen, die Restafval en PMD verwerken, heeft nadrukkelijk behoefte aan een objectieve beoordeling. Bijvoorbeeld, middels het hanteren van kengetallen, een prijscriterium en heldere en passende criteria. Aangezien RIC uitgaat van een (grotendeels) kwalitatieve beoordeling door een beoordelingsteam, twijfelen deze marktpartijen over de toepasbaarheid van RIC.

Een ander deel van de marktpartijen die Restafval en PMD verwerken, waardeert juist de ruimte die RIC biedt om gezamenlijk met de opdrachtgever plannen te maken voor het doorvoeren van innovaties. Zij zien RIC als een kans om reeds aanwezige ideeën/plannen met ASL uit te voeren in Limburg. Bij de GFT-interviews stond een meerderheid van de partijen positief tegenover het toepassen RIC.

Per perceel ligt aan ASL de keuze voor tussen aanbesteden op 'traditionele' wijze (met een prijscriterium) of RIC (met plafondbedrag). Deze keuze kan grotendeels worden gemaakt op basis van de mate waarin innovaties binnen een perceel mogelijk en te vergelijken zijn.

TOELICHTING RAPID IMPACT CONTRACTING.

Bij een RIC wordt een plafondbedrag gehanteerd, wat geldt als maximum budget voor de uiteindelijke opdrachtnemer. De inschrijving van marktpartijen omvat hun Visie, Aanpak en Kunde (VAK) op de gevraagde opdracht. Een onderdeel hiervan is een prijsplan, waarin de inschrijver beschrijft hoe hij de gevraagde dienst kan uitvoeren binnen het plafondbedrag (zowel bij contract start als wanneer innovaties zich in de toekomst aan doen). Een beoordelingsteam beoordeelt de ingediende inschrijvingen op de mate waarin deze spraakmakend, realistisch en passend bij de opdrachtgever is.

Na gunning werken opdrachtgever en opdrachtnemer in de zogeheten workout en touchdown periode de oplossing en bijbehorende prijsvorming uit, inclusief afspraken over innovaties en financiële kaders (zoals het vragen van een bankgarantie). Hierdoor is het mogelijk om tijdens de uitvoering van het contract vanuit deze samenwerking verbeteringen door te voeren (dit noemen we: continuous improvement). Het uitgangspunt hierbij is transparantie (bijv. middels open boek calculaties en accountancy verklaringen), samenwerking en innovatie. Daarnaast is in het kader van afvalverwerking de continuïteit van verwerking een belangrijke eis. Een uitgebreide beschrijving van RIC is beschreven in het Aanbestedingsstrategie document dat behandeld is op de ASL ALV van september. Ook is RIC toegelicht tijdens de ASL-webinar van 3 november (minuut 3:00 – 47:00 in [het Youtube filmpje](#))

Indien de mogelijke innovaties objectief te toetsen zijn aan de ambities en uitgangspunten van ASL dan biedt traditioneel aanbesteden het beste handvat. Binnen de kaders van de beoordelingsmethode kunnen inschrijvende partijen dan hun innovaties met bijbehorende prijs en duurzaamheidskenmerken aangeven om deze vervolgens in een bepaalde verhouding te beoordelen. De vraag is echter in hoeverre de ambities van ASL geobjectiveerd kunnen worden, en of traditioneel aanbesteden dan toepasbaar is. Ook het werken aan continue verbetering gedurende de looptijd van het contract (een wens van ASL) vraagt om aandacht binnen traditionele aanbestedingen en daaruit volgende contracten.

In situaties waarin de mogelijke verwerkingstechnieken en innovaties níet eenduidig te vergelijken zijn, is RIC beter toepasbaar. RIC breekt dan namelijk in op de traditionele (o.a. aanbestedings-) kaders, die innovaties minder kans geven.

Met betrekking tot de toepasbaarheid van RIC op de afvalstromen van ASL kunnen we het volgende zeggen:

- **Restafval:** Bij Restafval is er diversiteit in CO²-afvang, nascheidingslijnen, verbranding en vergassing, maar de keuze is minder breed dan bij GFT/GFE. Tevens kunnen CO²-afvang, nascheidingslijnen en verbrandingsinstallaties objectief vergeleken worden met kengetallen.
- **GFT en GFE:** Op dit moment lijkt RIC het beste toepasbaar op het perceel GFT en GFE. Zoals omschreven bij het hoofdstuk 'Beschikbaarheid van innovaties' geeft de marktconsultatie aan dat de diversiteit bij dit perceel het grootst is.
- **PMD:** Bij PMD is er één verwerkingstechniek, namelijk een kunststof sorteerinstallatie. Deze installatie kan wel op verschillende manieren worden ingericht, en ook het aantal toepassingen van gerecyclede kunststofstromen is divers.

2.9. PLAFONDBEDRAG

Een plafondbedrag is onderdeel van aanbesteden met RIC⁵. Het plafondbedrag bepaalt het maximum dat de uit te voeren opdracht uiteindelijk mag kosten. Het plafondbedrag staat niet gelijk aan de uiteindelijke kosten.

In feite bepaalt het plafondbedrag het gezamenlijke budget van opdrachtgever en opdrachtnemer voor de hele contracttermijn. Bij een RIC wordt na gunning namelijk in overleg tussen opdrachtgever en opdrachtnemer een afspraak gemaakt over het factureren van daadwerkelijke kosten. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat de afspraak wordt gemaakt dat de kosten in het begin van het contract gelijk zijn aan het plafondbedrag (omdat er dan investeringen moeten worden gedaan), maar dat de kosten afnemen zodra de innovatieve verwerking goed loopt.

Uit de marktconsultatie komen wisselende signalen over het plafondbedrag. Zo stellen sommigen dat het hanteren van een plafondbedrag innovaties belemmert en daardoor niet zou overeenkomen met

---

⁵ Tot op heden zijn alle RIC-aanbestedingen uitgevoerd met een plafondbedrag. Op het moment loopt er een juridische verkenning of het ook mogelijk is om RIC aan te besteden zonder plafondbedrag. Dit vraagt nog veel tijd alvorens hierover duidelijkheid is. Hierop kan niet worden gewacht.

het gedachtengoed van ASL of RIC. Anderen geven aan dat een plafondbedrag wel gehanteerd zou kunnen worden, maar dat het bedrag wel in verhouding moet staan tot de ambities van de opdracht.

In de GFT-interviews geven meerdere partijen aan dat €75 per ton⁶ een passend bedrag is indien overslag en transport naar de verwerking ook onderdeel is van de opdracht. Ook omdat de huidige marktтарieven (gebaseerd op recente GFT-aanbestedingen in Utrecht, Zwolle en Brabant) ongeveer dezelfde hoogte hebben. Verder geven marktpartijen aan dat GFE waarschijnlijk goedkoper verwerkt kan worden, omdat de afzetproducten waardevoller zijn dan bij GFT. Tot slot geven marktpartijen aan dat zij geen duidelijke antwoorden kunnen geven over hun wensen rondom de prijs van afgekeurd afval en mogelijke indexaties, behalve dat de verwerking van afgekeurd GFT/GFE in ieder geval duurder is dan €75/ton.

---

⁶ Dit bedrag is inclusief overslag en transport en exclusief belastingen, afkeur (bonus/malus) en de ASL-verevening. Zie voor nadere toelichting paragraaf 4.2.

3. AANBEVELINGEN AANBESTEDINGSKEUZEN

Op basis van de marktconsultatie en de beoordeling hiervan moeten een aantal aanbestedingskeuzen worden gemaakt. In dit hoofdstuk worden de beslispunten geïntroduceerd en verder uitgewerkt.

3.1. AANBESTEDINGSKEUZEN

Op basis van de huidige inzichten zijn de voorgestelde aanbestedingskeuzen:

1. De drie stromen GFT, PMD en Restafval in aparte percelen behandelen.
2. Het perceel GFT in 2021 aanbesteden door middel van Rapid Impact Contracting.
3. Het perceel PMD niet aanbesteden, maar a) teruggeven in regie aan het Afvalfonds of b) regie behouden en uitvoering beleggen bij RKN. Dit gaat in per 1 januari 2022.
4. Het perceel Restafval nog niet aanbesteden en daarmee de mogelijkheid behouden om op een later moment marktkansen te benutten. Vervolgens kan worden gekozen voor a) binnen beschikbare voorbereidingstijd (1 januari 2024) met RIC aanbesteden of b) tussentijdse traditionele aanbesteding voor maximaal vier jaar.

In de navolgende paragrafen geven wij inzicht in de bijbehorende aanbevelingen.

3.2. TOELICHTING OP AANBESTEDINGSKEUZEN

Bovenstaande constatering leiden tot de volgende aanbevelingen ten aanzien van de hoofdpunten van de circulaire aanbesteding:

Keuze 1. Perceelindeling

Voorstel is om de percelen GFT, PMD en Restafval afzonderlijk aan te besteden.

- Uit de marktconsultatie blijkt een voorkeur voor het separaat aanbesteden van de percelen. De organisatorische en juridische aspecten en de risico inschatting van de afvalpercelen zijn dermate complex en verschillend, dat het combineren van deze percelen niet efficiënt lijkt en waarschijnlijk leidt tot minder potentiële inschrijvers. In de aanbesteding (of het daaropvolgende contract) kunnen wel bepalingen opgenomen worden die het combineren van de toekomstige verwerking mogelijk maken, zoals een inspanningsverplichting of pilotruimte.
- Voor alle percelen geldt een aanleververplichting maar geen hoeveelheidsverplichting. Bij ieder contract zou een bepaalde pilotruimte (bijvoorbeeld 5% van het totale volume) opgenomen kunnen worden, waarmee ASL-leden flexibiliteit krijgen rondom het verwerken van kleine hoeveelheden in (lokale) pilotinstallaties.

Keuze 2. GFT

Voorstel is om de verwerking van GFT in 2021 aan te besteden met RIC. Geconstateerd is:

- Op het gebied van de verwerking van GFT en GFE zijn verschillende innovaties beschikbaar. Deze innovaties krijgen meer ruimte vanuit een RIC dan vanuit een traditionele aanbesteding. Bij een RIC is er flexibiliteit om gedurende contractperiode ambities te blijven bereiken via innovaties.
- De markt is klaar voor een innovatieve circulaire aanbesteding: voor GFT- en GFE-verwerking is het ASL-volume toereikend in het (op termijn) vullen van innovatieve verwerkingsinstallaties. De 100 kton GFT kan worden verwerkt met een bestaande of nieuwe installatie voor composteren of vergisten. Ook 10 kton GFE zou, bijv. middels eiwit- of vetzuurwinning, verwerkt kunnen worden in een 'add-on' op bestaande vergisting of compostering.

- Het is, vanuit de exploitatie van innovaties, belangrijk om een circulaire aanbesteding vroeg te publiceren. Zo kan voldoende tijd worden gebruikt om innovaties voor te bereiden.
- Aangezien geen enkele nieuwe techniek klaar zal zijn per 1-1-2024, moeten bestaande verwerkingsinstallaties eerst (een groot deel van) het ASL-afval verwerken. ASL kan daarvoor in de aanbesteding inbouwen dat marktpartijen kunnen inschrijven met plannen waarin een geleidelijke overgang van verwerkingstechnieken plaatsvindt.

Voorstel is verder dat GFT en GFE gezamenlijk worden aanbesteed. Uit de aanbesteding moet blijken of het vanuit de ASL-ambities het beste is om GFT en GFE gezamenlijk of apart te verwerken.

Gemeenten behouden hun autonomie op inzameling. Geconstateerd is:

- De verwerkingsstappen van beide stromen sluiten goed op elkaar aan. Daarnaast kan hiermee ook efficiënt gebruik worden gemaakt van overslag en transport. Ten slotte geeft het combineren van deze percelen ASL-gemeenten meer flexibiliteit in mogelijke wijzigingen van GFT/GFE-inzamelbeleid en de daaruit volgende hoeveelheden. Gemeenten behouden hun autonomie rondom afvalinzameling, maar krijgen met deze aanbesteding de mogelijkheid om (geleidelijk) GFE apart in te zamelen en te verwerken.
- De verwachting is dat de baten (o.a. het voorkomen van hoge Restafvalverwerkingskosten, CO²-besparing, grondstofwinning) zullen opwegen tegen de meerkosten van toekomstige GFE-inzameling. Verder geldt dat de GFE-optie niet mag leiden tot een eventueel kostprijsverhogend effect voor alle gemeenten (dus ook voor gemeenten die niet van de optie gebruik maken). Tezelfdertijd dient een eventueel kostprijs verlagend effect van de GFE-optie enkel ten goede te komen aan de gemeenten die daadwerkelijk gebruik maken van de optie.

Voorstel is om uit te gaan van een plafondbedrag van €75/ton. Geconstateerd is:

- Uit de marktconsultatie blijkt dat het voorgestelde plafondbedrag van €75/ton passend is voor het ontwikkelen van GFT/GFE-innovaties en dat de huidige markttarieven voor GFT ook rond de €75 liggen bij een looptijd van 5 tot 6 jaar⁷. Het plafondbedrag kan gelijk zijn aan huidige markttarieven, doordat de ASL-aanbesteding uitgaat van een lange termijn (8-10 jaar, tegenover 4-7 jaar in traditionele contracten), die lang genoeg is om investeringen terug te verdienen. Dit bedrag is:
  - inclusief overslag en transport naar verwerkingslocatie,
  - exclusief belastingen, afkeur (bonus/malus), inzameling en transport naar overslag (en daarmee ASL-verevening)
- De kosten zijn bij een RIC waarschijnlijk niet hoger dan bij een traditionele aanbesteding. Hierbij is mogelijk dat de kosten van toekomstige verwerking uiteindelijk lager kunnen worden dan traditionele contracten, doordat innovaties op termijn efficiënter opereren, CO²-besparen en hoogwaardigere eindproducten opleveren dan traditionele verwerking.

---

⁷ De GFT-markttarieven zijn afgelopen jaren onder andere gestegen doordat: (1) veel oude installaties afgeschreven zijn en op het moment nieuwe investeringen behoeven; (2) de vervuiling in aangeboden GFT is toegenomen; (3) de concurrentie beperkt is. Veel installaties zitten vol, afgelopen aanbestedingen hadden vaak één of soms zelfs geen inschrijver (zoals Rotterdam in 2020).

Voorstel is om een minimale initiële contracttermijn voor de aanbesteding van de verwerking van GFT middels RIC te stellen op 8 tot 10 jaar (met mogelijkheid van verlenging). Argument hiervoor is:

- De marktconsultatie adviseert een initiële contracttermijn van 10 jaar. 10 jaar is echter een lange periode voor veel gemeenten, ook gezien huidige afvalcontracttermijnen. Deze overweging heeft ook betrekking op de verwachtingen van de toekomstige markttarieven: als deze gaan dalen in de toekomst, dan is een kortere contracttermijn mogelijk financieel aantrekkelijker. Echter ziet de werkgroep op dit moment geen aanleiding om te verwachten dat markttarieven zullen afnemen in de toekomst. De precieze looptijd wordt afgestemd in de workoudfase.

Voorstel is om vanuit één (centraal) contract te werken, waarbij een werkgroep de aanbesteding uitvoert. Argument hiervoor is:

- Het afval kan het beste worden verwerkt vanuit één contract en niet vanuit afzonderlijke contracten voor iedere gemeente. RIC gaat uit van een intensieve samenwerking tussen opdrachtnemer en opdrachtgever. Het is inefficiënt en ondoenlijk om deze samenwerking te bewerkstelligen vanuit 30 losse contracten. Een vermindering van het aantal contracten zorgt voor netto tijdsbesparing op de taak, zowel aan de kant van opdrachtgever als opdrachtnemer⁸.
- Een afgevaardigde en handelingsbevoegde (bestuurlijke) begeleidingsgroep, ondersteund door een werkgroep, kan de RIC-aanbesteding van de verwerking van GFT uitvoeren. De werkgroep zal op basis van haar expertise de nadere details van de aanbesteding uitwerken, zoals de formulering van gunningscriteria, verlengingsopties en uitvoeringseisen (locatie en openingstijden overslagstation, toegestane vervuiling). De werkgroep bereidt de gunning voor, waarbij de gunning op basis van de inschrijvingen en bijbehorend interview kan worden bepaald. Specifiek beoordeelt de werkgroep hoe de bij iedere inschrijving beschreven visie, aanpak en kunde (VAK) aansluit op de ambities en uitgangspunten van ASL.

Keuze 3. PMD

Voorstel is om niet aan te besteden, maar a) teruggeven in regie aan het Afvalfonds of b) regie behouden en de uitvoering beleggen bij RKN. Dit gaat in per 1 januari 2022. Daarbij is de volgende context ook van belang:

- Het huidige PMD-verwerkingscontract met Veolia stopt per 31-12-2021, maar kent nog een laatste verlengingsoptie tot 31-12-2023. ASL is, gezien de huidige bodemprocedure met Veolia, al langere tijd niet tevreden over de samenwerking met Veolia binnen het huidige ketenregiemodel voor PMD.

ASL heeft gesprekken gevoerd met het Afvalfonds Verpakkingen en Veolia over een contractverlenging: met de bouw van een kunststof sorteerinstallatie in Limburg zou deze contractverlenging voor alle drie de partijen financieel en praktisch aantrekkelijk genoeg kunnen zijn. Helaas zijn het Afvalfonds en Veolia niet tot overeenstemming gekomen over deze optie en vervalt daarmee deze mogelijkheid tot contractverlenging. Het Afvalfonds gaf daarnaast aan dat het vergoeden van de eventuele laatste contracttermijn van Veolia (1-1-2022 tot 31-12-2023) niet mogelijk is, omdat de oude raamovereenkomst verpakkingen (2013-2022) halverwege stopt.

---

⁸ Huidige opdrachtnemers geven ook aan ontevreden te zijn over de hoeveelheid werk dit hoort bij 30 losse huidige contracten.

Bovenstaande betekent dat verlenging van het huidige PMD-contract financieel gezien niet gedekt is en dus stellen we voor om het huidige contract niet te verlengen. Dit vraagt – naast het nemen van dit besluit – geen extra inspanning van gemeenten, omdat het contract automatisch afloopt op 31-12-2021 tenzij ASL expliciet opdracht geeft tot verlenging.

ASL zou een nieuwe ketenregiesamenwerking kunnen vormgeven per 2023 middels een aanbesteding, mits ASL hiervoor tot overeenstemming komt met het Afvalfonds. Echter, het Afvalfonds heeft zich terughoudend opgesteld met betrekking tot deze mogelijkheid. Daarnaast willen veel ASL-leden (vanwege het 'gedoe' dat heeft geleid tot de huidige bodemprocedure) van het ketenregiemodel af (zie ook bijlage 1 voor zienswijze gemeente Gennepe). Daarom stellen we voor om de regie over PMD-verwerking over te dragen aan het Afvalfonds of die regie te behouden en de uitvoering te beleggen bij RKN.

ASL zet hiertoe gesprekken voort met Afvalfonds en RKN en zal in maart met een voorstel komen voor een keuze.

Keuze 4. Restafval

Voorstel is om de kansen van de markt optimaal te benutten door het uitstellen van de aanbesteding van de verwerking van Restafval. De redenen om Restafval voorlopig niet aan te besteden zijn:

- Het voornaamste doel van vroegtijdig aanbesteden is het mogelijk maken van innovaties. Het aantal (spraakmakende) innovaties dat op dit moment kan inschrijven is echter beperkt. Uit marktconsultatie blijkt dat de markt (inclusief bedrijven op Chemelot) mogelijk meer tijd nodig heeft om innovaties mogelijk te maken. Uitstel van de aanbesteding biedt marktpartijen meer gelegenheid om zich optimaal voor te bereiden.
Bijvoorbeeld: Vergassingsinstallaties zijn nog niet zo ver dat ze kunnen inschrijven. Het is een interessante optie voor de verwerking van Restafval tot waterstof. Waterstof kan – o.a. op Chemelot – worden ingezet als vervanger van fossiele brandstof of als grondstof voor andere producten.
- Daarnaast is het ASL-volume onvoldoende om het verschil te maken in het realiseren van innovatieve verwerkingstechnieken. Bij een zelfstandige aanbesteding zou ASL de markt volgen in plaats van de markt stimuleren/bepalen. Om het volume en de bijbehorende impact te vergroten, zet ASL de verkennende gesprekken met de Brabantse gemeenten voort.

Op het moment heeft ASL nog voldoende tijd om bovenstaande ontwikkelingen verder te volgen en te verkennen. Het toekomstig Restafval gaat namelijk pas in per 1-1-2024. Er zijn twee scenario's mogelijk. Enerzijds is het mogelijk dat, wanneer zou blijken dat bedrijven met innovatieve verwerkingsmogelijkheden komend jaar wél in staat zijn om in te schrijven, er medio 2022 alsnog wordt besloten om een RIC-aanbesteding uit te voeren voor verwerking per 2024. De verkorte RIC-voorbereidingstijd zou dan opwegen tegenover het feit dat innovaties dan wel zouden kunnen inschrijven. Anderzijds is het mogelijk tijd te winnen door een korte termijn contract (voor een termijn van bijvoorbeeld 3 of 4 jaar) traditioneel aan te besteden.

Door uitstel (tot medio 2022 of met enkele jaren) heeft ASL meer tijd om de landelijke en regionale ontwikkelingen te volgen en de zich ontwikkelende marktkansen te benutten. ASL zal op basis van toekomstige gesprekken met Brabantse gemeenten en marktontwikkelingen in 2021 een voorstel doen voor één van de scenario's, inclusief onderbouwing van bijbehorende consequenties. Het verder

onderzoeken en onderbouwen van het eventuele RIC-plafondbedrag zal ook onderdeel zijn van dit voorstel.

4. CONSEQUENTIES AANBESTEDINGSKEUZEN

In dit hoofdstuk worden de consequenties en risico's van de voorgestelde aanbestedingskeuzen toegelicht, waarbij de nadruk ligt op de consequentie van de keuze voor Rapid Impact Contracting.

4.1. IMPACT EN PLANNING RIC

Het belangrijkste voorgelegde besluit is de keuze voor de methode Rapid Impact Contracting bij de aanbesteding voor de verwerking van GFT en GFE. Aangezien RIC een nieuwe manier van aanbesteden is, wordt hieronder een korte uiteenzetting gegeven over de consequenties van een aanbesteding met gebruik van deze methode.

Impact

De voornaamste reden om voor RIC te kiezen, is dat met deze aanbestedingsmethode meer impact gemaakt kan worden op de ambities van ASL, zoals CO²-besparing, circulaire economie en een bijdrage aan de Limburgse maatschappij.

- Door vanuit een RIC-aanbesteding gezamenlijk met opdrachtgever een ontwerp uit te werken (co-creatie), kan een maatwerk oplossing ontstaan die optimaal past bij en bijdraagt aan Limburg.
- Door traditionele beoordelingskaders en eisen los te laten, kunnen partijen met innovaties inschrijven die vanaf het begin of gedurende de looptijd verwezenlijkt worden, die in traditionele aanbestedingen geen of weinig kans maken.

Met een RIC profileert ASL zich dus als koploper als het gaat om innovatieve circulaire GFT-verwerking. Vanuit deze overwegingen heeft ASL al in september 2020 het voornemen tot RIC uitgesproken. De huidige beslispunten volgen dit voornemen op.

Planning

De RIC-aanbesteding volgt een ander tijdsplan dan bij traditionele aanbesteding. De planning voor het uitvoeren van de RIC-aanbesteding is als volgt:

4.2. WERKORGANISATIE ASL

In de huidige situatie houdt ASL zich vooral bezig met het aanbestedingsproces en (coördinatie van en advisering over) de contractissues gedurende de uitvoeringsfase. De gemeenten zijn formeel opdrachtgever. De aanbestedingskeuzen stellen ook eisen aan het aanbestedingsproces en het contractmanagement. In deze paragraaf werken wij deze uit.

Voorgestelde keuze

Een voorwaarde bij keuze voor RIC is een duidelijk en slagvaardig centraal contractmanagement (in plaats van 30 opdrachtgevers). Immers, gedurende de uitvoeringsperiode moeten *samen met de marktpartij* keuzen worden gemaakt ('continuous improvement'). Aanvullend is ambtelijk uitgesproken dat er ook behoefte is aan centraal contractmanagement voor de overige stromen⁹. Dit stelt eisen aan de werkorganisatie van ASL.

Om de aanbestedingskeuzen uitvoerbaar te maken, wordt voorgesteld:

- Verstrekken van een opdracht voor het verder uitwerken van het aanbestedingsproces GFT tot en met gunning, 'workout' en 'touchdown'.
- Het voorbereiden van de inrichting van de contractuitvoering voor de contractmanagementperiode.

Toelichting

Bij inrichting van het contractmanagement gaat het om de volgende taken:

1. Aanbesteding: verzorgen van de aanbesteding tot en met gunning
2. Contractmanagement aansturen van de marktpartij in uitvoeringsfase
3. Afvaladministratie registreren, controleren van administratieve verplichtingen
4. Financiën verzorgen, bewaken van de financiële verrekening

De opdrachtgever dient deze vier taken goed te beleggen. Op basis van deze taken komt ASL tot de volgende inzichten:

- Voor aanbesteding is een opdracht aan de begeleidingsgroep nodig, die – met kennis van zaken – de gehele aanbestedingsprocedure begeleidt.
- Voor contractmanagement blijft lokale 'sturing' noodzakelijk. Complementair hieraan is wél een centrale contractmanager nodig om de 'onderhandeling' te doen gedurende de contractperiode. Daarbij moet sprake zijn van een duidelijke handelingsbevoegdheid (waarbij de contractafspraken uiteraard de basis vormen).
- De administratieve handelingen worden momenteel georganiseerd door de individuele gemeenten of samenwerkingsverbanden. Er is geen noodzaak om dit te centraliseren; wel is er een behoefte om (via rapportage) elkaar goed te blijven informeren.
- De verdere verrekening (facturatie) en andere financiële afspraken kunnen op verschillende manieren worden geregeld. De best passende keuze moet nog worden bepaald, maar hierin ligt geen blokkade.

Voor de volgende fase van het aanbestedingstraject is een opdracht aan de begeleidingsgroep nodig. De begeleidingsgroep moet (ambtelijk) worden ondersteund door een werkgroep.

---

⁹ Dit blijkt o.a. uit de huidige contractissues rondom PMD.

Afhankelijk van het te nemen besluit vindt verdere uitwerking van de werkorganisatie plaats. Uitwerking van het mandaat voor centraal contractmanagement tijdens de uitvoeringsfase dient verder te worden afgestemd met gemeenten. Dit mandaat reikt niet verder dan noodzakelijk is voor een goede uitvoering. Het uitgewerkt mandaat wordt onderdeel van het afsprakenkader tussen ASL en haar leden. Bij uitwerking moet eveneens worden bepaald wat de impact op de werkorganisatie van ASL is. Daarbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheid om een derde partij (gemeente of samenwerkingsverband) hiervoor aan te haken.

Nota bene: Tijdens de contractuitvoering is ook voldoende kwaliteit van grondstoffen van belang. Dit is vooral terug te voeren op de (door elke gemeente autonome) beleidskeuzen t.a.v. inzameling. Een overweging is om ook afspraken te maken, waarbij gemeenten aanvullende maatregelen moeten nemen om te (blijven) voldoen aan kwaliteitseisen. In deze situatie heeft centraal contractmanagement de rol om dit te signaleren, aanvullende maatregelen te vragen en (indien afgesproken) de kosten van afkeur door te belasten.

4.3. FINANCIËEL

We maken onderscheid naar twee type financiële effecten:

Aanbestedingstarief

In een RIC-aanbesteding bepaalt het plafondbedrag het maximum dat de uit te voeren opdracht mag kosten. Het plafondbedrag staat dus niet gelijk aan de uiteindelijke kosten, maar het bepaalt in feite het gezamenlijke budget van opdrachtgever en opdrachtnemer. Na gunning worden in overleg tussen opdrachtgever en opdrachtnemer afspraken gemaakt over het factureren van daadwerkelijke kosten. Zo kunnen deze afspraken op het gebied van afvalverwerking betrekking hebben op de aangeleverde kwaliteit, de (her)winning van grondstoffen, het reduceren van CO²-uitstoot of een maatschappelijke bijdrage. Dit alles in lijn met de door ASL gestelde ambities en uitgangspunten.

Zoals eerder omschreven is het GFT-plafondbedrag van €75/ton marktconform: ook een traditionele aanbesteding zou waarschijnlijk een prijsinschrijving hebben van rond de €75. Dit is inclusief overslag en transport en exclusief belastingen, afkeur en jaarlijkse indexering. Dit bedrag betekent een forse kostenstijging voor ASL vanaf 2024, aangezien het huidige tarief van €38,87¹⁰ ver onder de huidige marktprijs ligt. De kosten voor GFT-verwerking zullen ongeveer verdubbelen. Doorerekend op kosten per inwoner, komt dit neer op een stijging van circa €7 per jaar. Er zijn verwachtingen dat de kosten in de toekomst weer zullen afnemen, bijvoorbeeld wanneer de beoogde innovaties een bepaalde efficiëntie en kwaliteit hebben bereikt. Ook kan GFE-verwerking gemeenten de mogelijkheid bieden om (geleidelijk aan) GFE in te zamelen dat nu nog in het Restafval belandt. Dit kan mogelijk zorgen voor een netto winst, omdat een kg Restafval uiteindelijk zo'n 2 keer duurder is dan GFT/GFE.

De toename in verwerkingskosten (als gevolg van de hogere marktprijs) moet worden verwerkt in de gemeentebegrotingen, en vergt behandeling op raadsniveau.

---

¹⁰ Indexering voor 2024 geschat op circa €42. De verevening voor de wisselende transportkosten van ASL-gemeenten naar overslagstations is niet opgenomen in dit tarief. Deze afspraak is namelijk gemaakt enkel tussen ASL-leden en betreft een deel van de afvalketen dat niet onderdeel is van de aan te besteden opdracht: alleen het transport van het overslagstation naar de verwerkingsinstallatie is onderdeel van de opdracht.

Kosten werkorganisatie

De benodigde werkorganisatie kan ook een financiële impact hebben. Enerzijds is het aanbestedingsproces meer arbeidsintensief; hier is een beperkte éénmalige toename in capaciteit voorzien (zie vorige paragraaf). Anderzijds wordt de contractperiode ook langer (minder herhaalde aanbesteding), waardoor gemiddeld minder tijd nodig is voor de aanbesteding.

Voor het organiseren van het contractmanagement wordt uitgegaan van centraal contractmanagement (voor specifieke taken). Uitgangspunt is dat dit (integraal bezien op de taak) budgetneutraal kan; deze tijdsbesteding wordt nu ook bij individuele gemeenten/samenwerkingsverbanden besteed. De consequenties worden nog verder uitgewerkt.

Nota bene: Indien sprake zou zijn van een beperkte personele uitbreiding dan zou dit budgettair (na verdeling onder 30 gemeenten) binnen de marge van de gemeentebegroting op te vangen zijn.

4.4. RISICO'S

Het uitvoeren van een (RIC-)aanbesteding rondom GFT/GFE brengt verschillende risico's met zich mee. De werkgroep ziet voor een toekomstige aanbesteding de volgende risico's:

Algemene aanbestedingsrisico's:

1. GFT kwaliteit wordt dermate slecht dat beoogde verwerking niet meer of beperkt mogelijk is.
2. Verliezende inschrijvers starten rechtszaak om verlies aan te vechten.
3. Geen of slechts één inschrijving op aanbesteding.
4. Gemeenten nemen niet deel aan ASL-aanbesteding

RIC-risico's:

5. ASL krijgt geen handelingsbevoegdheid om namens alle gemeenten innovaties uit te werken.
6. De verwerkingskosten worden op termijn niet goedkoper in vergelijking met traditionele verwerkingsmethoden.
7. De verwerking realiseert de ambities slechts beperkt of niet.
8. Verminderd draagvlak voor circulair aanbesteden onder inwoners en raadsleden
9. Samenwerking met gegunde partij loopt vast tijdens workout- en touchdown.
10. Geïnteresseerden starten rechtszaak om aanbestedingsmethode aan te vechten.

Deze risico's zijn in bijlage 2 nader uitgewerkt met maatregelen en inschatting van de kans en de impact van het risico. Een aantal van deze risico's geldt niet uitsluitend voor aanbesteding middels RIC, maar ook voor een traditionele aanbesteding (zoals de toenemende vervuiling van ingezameld GFT/GFE).

Voor RIC is er een aantal specifieke risico's rondom hetgeen RIC juist uniek maakt, namelijk het gezamenlijk uitwerken van innovaties, binnen de kaders van een bepaald plafondbedrag. De kans en impact van deze RIC-risico's is beperkt. Het belangrijkste risico: het risico op onvoldoende handelingsbevoegdheid, is gesteld als besluit/voorwaarde voor het aanbesteden van RIC. Met het vaststellen van dit besluit is het belangrijkste risico te voorkomen.

De overige risico's kunnen worden voorkomen of worden beperkt met verwachtingenmanagement (richting ASL-leden, gemeenteraden en inwoners) en met het inrichten van een kundige ASL-werkorganisatie die over voldoende werkcapaciteit beschikt. Zo wordt ook het financiële risico van RIC (kosten die in totaal hoger zijn dan traditionele aanbesteding) beperkt. Daarom is het aanpassen van de ASL-werkorganisatie onderdeel van de voorgestelde besluiten. Vanuit deze werkorganisatie kan ook de communicatie richting ASL-leden, gemeenteraden en (indirect) de inwoners worden uitgevoerd.

Conclusie is dat de RIC-risico's met de voorgestelde maatregelen en besluiten goed te overzien zijn. In aanvulling hierop voorkomt het toepassen van de RIC-aanbestedingsmethode ook een aantal risico's van traditionele aanbestedingsmethoden, zoals het niet gebruik kunnen maken van marktontwikkelingen of de beperkte mogelijkheden om met opdrachtnemer in gesprek te gaan over invoeren van wijzigingen die invloed hebben op de input of output stromen.

-0-0-0-

BIJLAGE 1: INGEBRACHTE ZIENSWIJZEN ALV 10 SEPTEMBER 2020

BIJLAGE 1.1: ASL-VERGADERING 10-9-2020 REACTIE GENNEP

ma 7-9-2020 13:54

Franssen Angelique <a.franssen@gennep.nl>

ASL-vergadering 10-9-2020

Aan Haren, Hans van; Hermans, Guy

Cc Krogt, Rianne van der; Franssen Angelique

Goedemiddag,

Zoals al eerder aangegeven zal er vanuit Gennep geen bestuurder (wethouder) aanwezig zijn bij de vergadering (ivm enkele dagen verlof).

Ambtelijk zal ik ook niet – met mandaat – aansluiten. Ook vanwege mijn eigen vakantie.

Wiel heb ik de vergadering met alle stukken bestuurlijk afgestemd en graag bring ik de volgende (bestuurlijke) reactie in namens gemeente Gennep:

Gennep stemt in met de richtinggevende uitpraken, waarbij wij graag de volgende aandachtspunten/kanttekeningen willen meegeven:

- Binnen de aanbestedingsprocedure (en daarmee ook bij de keuze van het aanbestedingsmodel) moet het kostenaspect continue meegenomen en meegewogen worden. Innovatie en verduurzaming zijn belangrijke uitgangspunten, echter in de basis moet er straks een betrouwbare en betaalbare verwerkingsovereenkomst liggen voor gift en restafval.
- Gennep ziet graag dat er actief en voortvarend wordt ingestoken voor de fractie PMD om het ketenregiemodel los te laten per zo spoedig mogelijk (2021 of 2022).
- Als kleine gemeente ligt ons belang op kostenbeheersing, kwaliteit en dienstverlening. Wij hebben geen dusdanige afvalhoeveelheden/marktbelang dat wij een invloedrijke speler zijn op deze markt. Laat dus vooral grote gemeenten en de diverse samenwerkingsverbanden samen met marktpartijen hierin leiden binnen ASL. Met betrekking tot het gehele (bestuurlijke) proces dat vorig jaar is begonnen met de opdracht aan KplusV is Gennep meer volgend dan leidend. Belangrijkste aandachtspunt is dat dit hele proces niet leidt tot meerkosten die iedere gemeente aanvullend via de afvalstoffenheffing moet financieren. Uitgangspunt is dat alle activiteiten binnen het beschikbare budget van ASL blijven en ter goedkeuring worden voorgelegd. De werkorganisatie moet hieraan voldoen.

Ten aanzien van de overige agendapunten:

- Geen vragen of opmerkingen ten aanzien van de Jaarrekening 2019 en Begroting 2021.
- De gemeente Gennep ondersteunt het voorstel om Brigit op de Laak te benoemen als nieuwe voorzitter van het bestuur.

Bedankt voor alle voorbereidingen en een goede vergadering.

Hopelijk kunnen we de volgende keer weer allemaal fysiek aanwezig zijn.

Mit vriendelijke groet,
namens wethouder R. Paperzak

Angelique Franssen

Senior beleidsmedewerker afval en milieu

Senior Beleidsmedewerker Afval en Milieu |
Gemeente Gennep | T: 0485-494141
E: a.franssen@gennep.nl | www.gennep.nl
Elzen Houtmansplein 1 | Postbus 9003 | 6500 HD Gennep

E-mail van de gemeente Gennep heeft geen formele status.
Klik hier voor meer informatie >>

BIJLAGE 1.2: BRIEF MMV AAN ASL INZAKE ZIENSWIJZE OP KADERS EN CONTOUREN AANBESTEDING - ALV ASL

Gemeente Maastricht

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

Het Algemeen Bestuur van de vereniging Afval Samenwerking Limburg (ASL)
Postbus 1992
6201 BZ MAASTRICHT

BESORTEXADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

WWW.GEMEENTEMAASRICHT.NL

ONDERWERP	DATUM	BIJLAGEN
Zienswijze gemeenten Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul op agendapunt 10 van de Algemene Leden Vergadering van ASL, d.d. 10 september 2020	10 september 2020 Verzonden 10-09-2020	—
BEHANDELD DOOR	DOORGESLUSNUMMER	ONZE REFERENTIE
HS (Hennie) Eck, van	043 - 350 5171	2020-24949
E-MAILADRES	FACXNUMMER	LW REFERENTIE
Hennie.van.Eck@maastricht.nl	043 - 350 4141	

Geachte mijnheer Gellen,

Bij de Algemene Ledenvergadering van ASL van 10 september zal een gezamenlijke reactie van de gemeenten Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul op agendapunt 10 ('Kaders en contouren aanbesteding') door wethouder R. Meijers van Valkenburg aan de Geul mondeling worden ingebracht.

Wethouder Meijers zal ter vergadering de essentie van de gezamenlijke reactie benoemen. Hieronder treft u de integrale gezamenlijke reactie aan, waarbij de aan ASL mee te geven kanttekeningen/ aandachtspunten voor het vervolgproces van een korte toelichting zijn voorzien.

Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul stemmen in met de drie voorstellen van het Algemeen Bestuur van ASL:

1. het vaststellen van de notitie 'kaders en contouren strategie ASL' als basis en het verder uitwerken van de drie daaraan gekoppelde programmaliijnen.
2. het vaststellen van de twee uitgangspunten en de vier ambities als basis voor de uitwerking van de circulaire aanbesteding.
3. het voorbereiden van de circulaire aanbesteding van de grote huishoudelijke afvalstromen op basis van 'Rapid Impact Contracting'.

In aanvulling daarop geven Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul de volgende zes kanttekeningen/aandachtspunten mee voor het vervolgproces:

- a. Aandacht is nodig voor het monitoren van en sturen op mogelijke gevolgen van veranderende beleidsregels en technologische ontwikkelingen op de aanbesteding en op de lokale/regionale werkgelegenheid.

Toelichting: De afvalwereld is sterk in beweging. Het voorkomen van het ontstaan van afvalstoffen (preventie) en het 'circulair hergebruiken/recyclen' heeft absoluut de voorkeur. Successen op dat front kunnen gevolgen hebben voor de onderhavige aanbesteding en/of voor lokale/regionale werkgelegenheid (bv. een contract wordt financieel minder aantrekkelijk omdat een bepaalde afvalstroom wegens nieuwe regelgeving vervalt). Het is

DATUM
10 september 2020

zaak dat goed te monitoren en met een brede scope naar de eventuele gevolgen te kijken. De voorgestelde RIC-methode heeft als voordeel dat hij flexibel genoeg is om waar nodig in te kunnen spelen op dergelijke ontwikkelingen.

- b. Richting colleges, raden en inwoners is gerichte, gedoseerde en begrijpelijke informatievoorziening nodig.**

Toelichting: De materie is niet gemakkelijk uit te leggen. Richting colleges, raden en inwoners is gerichte informatievoorziening nodig. Waarbij aangegeven moet worden dat, naast milieuwinst en eventuele kostenconsequenties, ook zaken als innovatie, werkgelegenheid, etc. een rol spelen bij de afwegingen.

- c. De focus qua aanpak moet primair liggen op haalbaarheid, realisme en door gemeenten beïnvloedbare doelen.**

Toelichting: Maastricht, Meerssen en Valkenburg a/d Geul beseffen dat het proces breder is dan 'enkel' het organiseren van een nieuwe aanbesteding (vandaar de ondersteunende programmalijnen 2 en 3). Tegelijkertijd tekenen we aan dat de focus primair moet liggen op haalbaarheid, realisme en direct door gemeenten beïnvloedbare doelen. De programma's kunnen gemakkelijk te breed worden, qua inhoud, qua ambities, qua actoren.

- d. Om gedurende de looptijd van het RIC-contract een gelijkwaardige gesprekspartner te zijn met commerciële opdrachtnemers, is een robuuste en duurzame organisatie nodig, met kennis die actueel en continu voorhanden is.**

Toelichting: Het tussentijds - gedurende de looptijd van het RIC-contract - inspielen op nieuwe beleidsmatige en/of technologische ontwikkelingen vereist, naast de bereidheid om alles transparant te maken, een adequate kennis van die zaken bij de opdrachtgever (regelgeving, techniek, financiën). Anders ben je - zeker daar waar belangen van de overheid en commerciële partners niet helemaal parallel lopen - geen gelijkwaardige gesprekspartner voor de opdrachtnemer(s). Dat houdt in dat een robuuste en duurzame organisatie voorhanden moet zijn waarbij die kennis continu voorhanden is en actueel is. Een organisatie die tegelijkertijd dicht bij de gemeenten staat.

- e. De financiële bandbreedte voor de aanbesteding moet vooraf bepaald worden en met de raden gecommuniceerd worden. Waarbij ook zaken als lokale/regionale werkgelegenheid, innovatie, duurzaamheid, toekomstbestendigheid, minder afhankelijkheid van grondstoffeninvoer, etc. een rol bij de afweging spelen.**

Toelichting: Een eerlijke en realistische prijs is een terecht en logisch uitgangspunt. Het is zaak richting de raden (en inwoners) transparant te zijn over de kosten. Die staan momenteel in afvaland al door allerlei - ook internationale - ontwikkelingen onder druk. Dat betekent dat de financiële bandbreedte voor de aanbesteding (= substantieel deel van de gemeentelijke afvalstoffenheffing voor de inwoners) vooraf bepaald moet worden en met de raden gecommuniceerd moet worden. Als de kosten voor de aanbesteding stijgen ten opzichte van de huidige situatie, zijn zelfs - vanwege het budgetrecht van de raad - raadsbesluiten nodig. Tegelijkertijd moet ervoor gewaakt worden circulair aanbesteden / circulair samenwerken puur vanuit de (uit de aanbesteding komende) verwerkingskosten te bekijken: er spelen ook zaken als lokale/regionale werkgelegenheid, innovatie, duurzaamheid, toekomstbestendigheid, minder afhankelijkheid van grondstoffeninvoer, etc. een rol bij de afweging.

DATUM
10 september 2020

- f. **Energieopwekking uit, of chemische recycling van, afvalgrondstoffen is pas aan de orde wanneer uit gedegen onderzoek blijkt dat dat de meest duurzame en hoogwaardige methode van verwerken is en wanneer het mogelijk is gedurende de looptijd van het RIC-contract langjarige verbintenissen in die sfeer makkelijk en tegen aanvaardbare kosten open te breken, om in te kunnen spelen op op dat moment hoogwaardigere technieken voor circulair hergebruik.**

Toelichting: In de voorbereidingen van de ALV bleek dat in het kader van ambitie 2 (CO₂-reductie) gekozen kan worden, ingeval van nog ontbrekende betere/duurzamere technieken, voor (duurzame) energieopwekking uit of chemische recycling van afvalgrondstoffen. Dat zou ons inziens pas aan de orde kunnen komen wanneer uit onderzoek blijkt dat dat op dat moment de meest duurzame en hoogwaardige methode van verwerken is uit het oogpunt van circulair hergebruik. En als dat het geval is, zal gedurende de looptijd van het RIC-contract ingespeeld moeten kunnen worden op hoogwaardigere technieken die 'circulair hergebruik' tot doel hebben. Daarbij zal ASL er attent op moeten zijn geen langjarige verbintenissen in de sfeer van energieopwekking en/of chemische recycling aan te gaan (vaak gaat het daarbij om dure investeringen, die langjarig terugverdiend moeten worden), behalve wanneer het mogelijk is die verbintenissen makkelijk en tegen aanvaardbare kosten open te breken om tussentijds in te kunnen spelen op die hoogwaardigere technieken voor circulair hergebruik.

Wij verzoeken u onze kanttekeningen/aandachtspunten bij die verdere uitwerking van de plannen te betrekken en ons te informeren hoe u dat gaat doen.

Hoogachtend,

Namens het college van B&W,

John Aarts,
Wethouder Financiën, Vastgoed, Stadsbeheer en Hospitality.

BIJLAGE 1.3: GEZAMENLIJKE REACTIE RD 4 GEMEENTEN VERGADERING ASL 10 9 2020

Gezamenlijke reactie Vergadering ASL 10/09/2020

Wij kunnen instemmen met de vastgestelde strategie als het gaat om de 3 speerpunten Circulair, Samen en Grensverleggend.

Wij zijn van mening dat de conclusies die in de notitie worden getrokken op basis van de gehouden enquêtes en interviews (15), erg optimistisch van aard zijn. Wij zijn van mening dat een aantal relevante vragen onvoldoende beantwoord is zoals:

Hebben we inderdaad voldoende afval beschikbaar om de markt te prikkelen? Zijn er inderdaad voldoende geïnteresseerden om een eerlijke en realistische prijs te bewerkstelligen (is de markt er klaar voor)? Hebben we voldoende zicht op de voorwaarden die door de markt gesteld worden of zijn we van mening dat alleen onze voorwaarden van belang zijn? Welke risico's lopen we zowel in het traject vooraf als in de contractfase?

Wij vinden het van essentieel belang dat er voorafgaande aan de aanbesteding verdiepend marktonderzoek plaatsvindt waarin naast de kansen ook de risico's duidelijk in beeld worden gebracht. Dit laatste missen we in het huidige onderzoek / de voorliggende stukken.

Verder kunnen we instemmen met het uitwerken van de 3 programmalijnen met de opmerking dat we van mening zijn dat de invulling van de programmalijnen 2 en 3 sterk afhankelijk zijn van de resultaten uit programmalijn 1; wat komt er uit de Europese aanbesteding van rest-, gft- en PMD-afval?

Het uiteindelijke resultaat van deze aanbesteding is sterk bepalend voor het verder uitwerken van programmalijn 2 en 3. Wij stellen dan ook voor om de focus te leggen op het toetsen van de markt en het verder uitwerken van programmalijn 1, zoals de inhoud van het bestek, het toetsen van de markt en het afstemmen hiervan met de deelnemende gemeenten. Indien hier voldoende duidelijkheid in is lijkt het ons pas zinvol om de programmalijnen 2 en 3 verder uit te werken.

Hierbij wil ik tevens refereren naar het tekstblok op pagina 15 en 16 van de notitie "Kaders en Contouren" waarbij een aantal kaders gesteld worden als het gaat om het uitwerken van programmalijn 2.

Dit als het gaat om:

Benutten en versterken van kennis en capaciteit:

Hierbij wordt geadviseerd om gebruik te maken van de aanwezige kennis bij de huidige samenwerkingsverbanden en vooral niet te kiezen voor het opbouwen van een nieuw kenniscentrum omdat dit onwenselijke en inefficiënt is.

Ontwikkelen van kennis en capaciteit:

Hierin wordt een korte toelichting gegeven op de onzekere periode waarin we nu zitten en wordt geadviseerd te kiezen voor een geleidelijke ontwikkeling waarbij vooralsnog geen zware werkorganisatie nodig zal zijn (geen prioriteit).

Samengevat: we kunnen instemmen met de richting die in de notitie wordt omschreven met de kanttekeningen:

- dat we specifiek en met nadruk aandacht vragen voor het uitvoeren van een verdiepend marktonderzoek waarin naast de kansen ook de risico's duidelijk in beeld worden gebracht;
- dat we kunnen instemmen met de programmalijnen maar dat wij van mening zijn dat op dit moment programmalijn 1 alle aandacht verdient en programmalijn 2 en 3 op een later tijdstip aan de orde zijn.

Tevens willen wij de heer C. Claessens verzoeken om de onderstaande aandachtspunten van de gemeente Voerendaal in te brengen tijdens de alv ASL.

1. Selectie criterium 'intrinsieke drive' nieuwe contractant

Gelet op de voorgestelde aanbestedingsprocedure is het belangrijk om een nieuw contract/overeenkomst aan te gaan met een bedrijf dat een *intrinsieke drive* heeft om de gestelde (circulaire) doelen binnen de financiële randvoorwaarden te realiseren en uit te dragen. Als dat niet het geval is, loop je een groot risico dat gaande het traject mekaars wegen uiteen gaan lopen, met alle gevolgen van dien. Het is dan ook belangrijk maar ook heel moeilijk om aan de *voorkant* van het aanbestedingsproces een – objectief – selectie criterium vast te stellen, waarmee je deze keuze, namelijk voor een bedrijf met een intrinsieke drive, goed kunt maken;

2. Politieke legitimatie

Door de gekozen aanbestedingsvorm komen de raden nog meer op afstand te staan, temeer omdat het natuurlijk ondoenlijk is om de raden bij alle onderdelen van de onderhandelingen en de voortgang hiervan te betrekken. Vandaar dat Voerendaal aandacht voor dit onderwerp vraagt en nadrukkelijk verzoekt de raden voldoende bij het aanbestedingsproces te betrekken.

BIJLAGE 1.4: INGEBRACHTE ZIENSWIJZE GEMEENTE LEUDAL IN ALV D.D. 10-9-2020

Ingebrachte zienswijze gemeente Leudal in ALV d.d. 10-9-2020

De contouren van de verbrede rol ASL staat goed verwoord in de notitie Kaders en contouren voor de implementatie strategie ASL. Dit is een goede basis voor de uitwerking van programma en organisatie.

Daarnaast vraagt de gemeente Leudal speciale aandacht voor de werkorganisatie ASL.

Tijdens de aanbesteding, maar met name na de aanbesteding zal de werkorganisatie garant moeten staan voor strakke sturing en beheersing van de gemeentelijke belangen. Met name de kosten en de service voor de burgers zijn voor de gemeenten van groot belang.

Momenteel is de formatieomvang van ASL beperkt (0,8 fte) en dit is zeker niet voldoende om de gemeentelijke belangen in de periode na de aanbesteding via RIC goed te behartigen.

Voordat besluitvorming plaatsvindt in de ALV van maart 2021 zal inzichtelijk moeten worden gemaakt hoe de werkorganisatie ASL eruit komt te zien, zodat deze de nieuwe en bredere taken goed kan uitvoeren.

BIJLAGE 1.5: ALV ASL ZIENSWIJZE GEMEENTE HORST AAN DE MAAS OP KADERS EN CONTOUREN VOOR IMPLEMENTATIE STRATEGIE ASL

wo 9-9-2020 21:48

Rob Brandon <R.Brandon@horstaandemaas.nl>

ALV ASL zienswijze gemeente Horst aan de Maas op Kaders en contouren voor implementatie strategie ASL

kan Kragt, Rianne van der

Beste Rianne,

Hierbij de zienswijze van Gemeente Horst aan de Maas op Kaders en contouren voor implementatie strategie ASL.

- Gemeente Horst aan de Maas steunt de uitgangspunten en ambities van ASL.
- De gemeente steunt een aanbesteding op basis van Rapid Impact Contracting.
- De gemeente steunt initiatieven die leiden tot een hogere organisatiegraad van overheden met als doel beter greep te krijgen op de effecten die circulaire ontwikkelingen kunnen hebben op de gemeenten. Steun is er ook voor meer regionale verwerking van afval waarbij de verwachting is dat meer lokale arbeidsgelegenheid ontstaat. De gemeente verwacht daarvoor toekomstbestendige oplossingen waarbij ASL de vinger aan de pols houdt over de houdbaarheid van de keuzen van de uitvoerende bedrijven en instanties. De gemeente committeert zich aan de daarvoor noodzakelijke inrichting van de organisatie van ASL. Gemeente HadM vindt echter dat deze inrichting pas bepaald kan worden als de contouren van de gemaakte keuzen voor de verwerking duidelijk zijn. Daarbij vindt de gemeente dat ASL een flexibele organisatie moet vormen die op kan schalen als er belangrijke beslissingen genomen moeten worden, maar die normaliter sterk genoeg is om lopende afspraken te beheren en zwakheden in de constellatie te constateren en op de agenda te zetten.

Ik zie je bij de ALV.

Met vriendelijke groet,

Rob Brandon
Beleidsmedewerker afval en grondstoffen

T +31 77 4779437 / +31 6 82527862
E R.Brandon@horstaandemaas.nl
www.horstaandemaas.nl

BIJLAGE 1.6: REACTIE BERGEN ALV

Van: Madeleine Philips <m.philips@bergen.nl>

Verzonden: donderdag 10 september 2020 09:03

Aan: Haren, Hans van <hans.van.haren@maastricht.nl>; Krogt, Rianne van der <rienne.van.der.krogt@maastricht.nl>

Onderwerp: Reactie Bergen ALV

Goeiemorgen Hans, Rianne,

Op de valreep nog een reactie van gemeente Bergen voor de ALV.

Gemeente Bergen stemt in met de richtinggevende uitspraken. Wel willen wij aandacht voor een paar punten:

Kosten

Binnen de aanbestedingsprocedure (en daarmee ook de keuze voor aanbestedingsmodel) moet het kostenaspect voortdurend meegenomen en meegewogen worden. Wat wordt verstaan onder een eerlijke en realistische prijs en liggen wij als opdrachtgever en opdrachtnemer in deze wel op 1 lijn. Het is belangrijk dat in aanloop naar een definitieve besluitvorming van aanbesteding goed wordt nagedacht en uitgewerkt hoe we de kosten van afvalverwerking onder controle kunnen houden. Innovatie en verduurzaming zijn belangrijke uitgangspunten, echter in de basis moet er straks een betrouwbare en betaalbare verwerkingsovereenkomst liggen voor ten minste GFT en restafval.

Regionale of lokale initiatieven

Wellicht zijn niet alle afvalstromen interessant om op de Limburgse schaal in de markt te zetten. Voor sommige afvalstromen kan het zo zijn dat juist regionale of lokale initiatieven mogelijkheden bieden voor verwerking en daarbij de schaal van Limburg te groot is. Op die momenten moet het mogelijk zijn om als gemeente Bergen of regionaal de keuze te maken of je wel of niet meelift in een bepaald initiatief. Die ruimte moet geboden worden binnen de nieuwe samenwerkingsvorm. Niet alle afvalstromen zijn geschikt om in ASL-verband in de markt te zetten.

Wij wensen u allen een goede vergadering toe.

Met vriendelijke groet,

Namens wethouder A. Splinter

Madeleine Philips
Specialist Milieu Gemeente Bergen

BIJLAGE 2: RISICOMANAGEMENT RIC GFT ASL

Tabel 1: Algemene aanbestedingsrisico's

#	Risico	Kans	Impact	Maatregel
1	GFT of GFE kwaliteit wordt dermate slecht dat beoogde verwerking niet meer of beperkt mogelijk is.	Hoog ; Op dit moment zijn er signalen vanuit verschillende afvalinzamelaars en verwerkers in Limburg en vanuit de rest van Nederland dat de GFT-kwaliteit verslechtert. Echter verschilt de mate van vervuiling wel per gebied.	Gemiddeld ; Afhankelijk van hoe de uiteindelijke verwerkingsinstallatie om kan gaan met vervuiling en hoe lang de vervuiling aanhoudt. Indien vervuild GFT/GFE daar niet verwerkt kan worden, dan moet het (tijdelijk) worden verbrand tegen hogere kosten. De impact van dit risico is bij traditionele aanbestedingen waarschijnlijk groter, doordat de samenwerking daar beperkter is.	<ul style="list-style-type: none"> GFT/GFE-bronscheiding verbeteren, bijv. door verbeteren van inzamelservice, afvalcoaches, informatiecampagnes en handhaving. In aanbesteding al de situatie meegeven dat gemeenten worstelen met hoog houden van de inzamelkwaliteit en inschrijvers uitdagen om hierop een plan in te dienen. In de RIC-workout en touchdownfase dit als risico meenemen en de nodige voorzorgsmaatregelen treffen.
2	Verliezende inschrijvers starten rechtszaak om verlies aan te vechten.	Gemiddeld ; De opdrachtwaarde is dermate hoog dat de kosten van een procedure ruimschoots opwegen. Partijen kunnen bezwaar maken tegen de beoordeling (bij een RIC wordt de kwalitatieve beoordeling gedaan door een beoordelingsteam).	Laag ; RIC-methodiek is meermaals juridisch getoetst en begeleidende bureaus hebben ruime ervaring met de juridische aspecten van RIC. Ook bij traditionele aanbestedingsvormen is voldoende juridische ondersteuning beschikbaar	<ul style="list-style-type: none"> Aanbestedingsvoorstel ook voorleggen bij advocaat ASL (Hekkelman). Beoordeling helder omschrijven in aanbestedingsdocument en waar mogelijk kwantificeren. Tijd nemen voor voorbereiden en zorgvuldig uitvoeren van beoordeling.

#	Risico	Kans	Impact	Maatregel
3	Geen of slechts één inschrijving op aanbesteding.	Laag; inschrijvers kunnen besluiten om niet in te schrijven, vanwege gebrek aan interesse (in een RIC-aanbesteding) of gebrek aan verwerkings-, overslag of transportcapaciteit per 1-1-2024. Echter lijkt de interesse op dit moment behoorlijk groot, gezien het aantal deelnemers (6) van de marktconsultatie, en ook de grote opdrachtwaarde.	Laag; In dit geval zijn er verschillende scenario's mogelijk die de continuïteit van verwerking garanderen: <ul style="list-style-type: none"> • Alsnog gunnen aan de enige inschrijver • Nieuwe aanbesteding uitschrijven (planning is ruim genoeg) • O.b.v. van de mislukte aanbesteding een één-op-één constructie onderhandelen met een verwerker. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voldoende tijd en ruimte inbouwen om aanbesteding aan te passen (bijv. 2 Nota's van Inlichtingen) o.b.v. eventuele negatieve reacties van geïnteresseerden. • Inschrijvers helpen met de beperkte mogelijkheden rondom overslagstations, bijvoorbeeld door deze in kaart te brengen.
4	Gemeenten nemen niet deel aan ASL-aanbesteding.	Laag; Afvalverwerking is een markt waarin het volume grotendeels bepalend is voor de verwerkingsmogelijkheden en bijbehorende prijs. Doorgaans leveren aanbestedingen van (zeer) kleine hoeveelheden afval geen of weinig inschrijvers en een hogere prijs in vergelijking met grotere aanbestedingen. De meeste gemeenten zullen daarom waarschijnlijk eerder kiezen voor deelname aan een ASL-aanbesteding, dan voor een zelfstandig traject met bijbehorende risico's en gevolgen.	Laag; Het GFT en GFE volume is ook zonder het volume van een aantal gemeenten groot genoeg om een succesvolle aanbesteding te doorlopen. Pas wanneer meer dan de helft van het volume wegvalt zullen de beoogde verwerkingsmethoden in het geding komen, omdat bijbehorende installaties dan goed niet gevuld kunnen worden (ASL heeft 100kton, een kleine composteerinstallatie kan ca. 50 kton verwerken.)	<ul style="list-style-type: none"> • ASL-leden goed informeren over het voorliggende aanbestedingsvoorstel en de consequenties van een zelfstandig traject.

Tabel 2: Risico's Rapid Impact Contracting

#	Risico	Kans	Impact	Maatregel
5	ASL krijgt geen handelingsbevoegdheid om namens alle gemeenten innovaties uit te werken.	Gemiddeld ; gemeenten kunnen besluiten om de opdracht niet af te geven, omdat ze weinig vertrouwen hebben in ASL of omdat ze de mogelijke resultaten niet vinden opwegen tegen de risico's voor hun gemeente. In dat geval zou de aanbesteding leiden tot een aantal individuele contracten, net zoals de huidige situatie.	Hoog ; RIC-samenwerking zal praktisch niet uitvoerbaar zijn of slechts hele beperkte resultaten opleveren indien bij het realiseren van de innovaties en het 'continuous improvement' geschakeld moet worden met alle 30 gemeenten.	<ul style="list-style-type: none"> • Handelingsbevoegdheid stellen als voorwaarde voor RIC-aanbesteding. • Argumenten voor één contract meegeven bij voorstel van RIC-aanbesteding: <ul style="list-style-type: none"> – het opdracht verlenen aan ASL levert netto veel tijdswinst voor het totaal van de gemeenten. – verwerkers benadrukken en eisen ook de efficiency van één contract.
6	De verwerkingskosten worden op termijn niet goedkoper in vergelijking met traditionele verwerkingsmethoden.	Gemiddeld ; kans wordt bepaald door gegunde partij, de gezamenlijke ontwerpuitwerking en de uitvoering van het contract.	Laag ; Het voorgestelde RIC-plafondbedrag is marktconform. Ook indien de via RIC bereikte verwerking op termijn niet goedkoper wordt, dan is de verwerking waarschijnlijk niet goedkoper in een alternatief.	<ul style="list-style-type: none"> • 'Prijs plan van aanpak' uitvragen bij aanbesteding, zodat partijen een voorstel kunnen doen voor hoe ze op termijn kosten besparen, en zodat ASL hierop kan selecteren. • In workout en touchdown concrete afspraken maken over prijsverloop. • Ruime scenario's afgeven aan gemeenten: meegaan met de nieuwste innovaties vraagt nou eenmaal een bepaald financieel risico.
7	De verwerking realiseert de ambities slechts beperkt of niet.	Laag ; het resultaat van de toekomstige verwerking is afhankelijk van interne factoren (kwaliteit aangeleverd GFT, werkcapaciteit ASL)	Gemiddeld ; ASL moet boodschap overbrengen aan haar leden. Impact hiervan hangt af van hoeveel belang de	<ul style="list-style-type: none"> • In workout en touchdown concrete afspraken maken over waarmaken van ambities, en hierbij uitgaan van gezamenlijk belang.

#	Risico	Kans	Impact	Maatregel
		en externe factoren (technische, organisatorische en financiële mogelijkheden van opdrachtnemer). Ook opdrachtnemer zal vanuit eigen belang de verwerking willen laten slagen.	leden hebben bij het verwezenlijken bij de ambities.	<ul style="list-style-type: none"> Meegeven aan gemeenten dat de er geen harde beloftes gemaakt kunnen worden over de resulterende innovaties hoewel steeds gebaseerd op heldere business cases.
8	Verminderd draagvlak voor circulair aanbesteden onder inwoners en raadsleden.	Gemiddeld; Een circulaire aanbesteding gaat uit van duurzame ambities en gaat voorbij aan gunnen op laagste prijs. Inwoners en raden kunnen kritisch zijn over deze keuze indien verwerkingskosten (en waarschijnlijk dan ook de afvalstoffenheffing) toenemen (wat voor GFT hoe dan ook het geval zal zijn, ook bij traditioneel aanbesteden)	Gemiddeld; Een afname van het politiek en maatschappelijk draagvlak voor duurzaamheid en circulariteit kan ertoe leiden dat de focus sterk op kosten(reductie) komt te liggen en de huidige aanbestedingskeuzen niet houdbaar blijven. In dat geval moeten besluiten heroverwogen worden, wat zou leiden tot meer inspanning vanuit ASL en afbreuk van haar circulaire ambities. Deze impact is sterk afhankelijk van het moment (voor, tijdens of na de aanbesteding).	<ul style="list-style-type: none"> Blijven informeren over kostenontwikkeling in de markt en de consequenties van beleids- én aanbestedingskeuzen Afspraken maken over informatievoorziening tussen ASL en colleges, en aansluitend tussen colleges en raden. Evaluatie en bijsturing inbouwen tijdens contractuitvoering en over uitkomsten ook communiceren met omgeving.
9	Samenwerking met gegunde partij loopt vast tijdens workout- en touchdown.	Laag; Binnen alle afgeronde RICs (meer dan 30) is deze situatie nog nooit voorgekomen. RICs worden door marktpartijen doorgaans ervaren en gebruikt als middel om innovaties door te voeren en om	Laag; De samenwerking wordt afgebroken en resultaten tot dusver (opgehaalde kansen, voorlopige ontwerpen) zijn voor een deel verspilde moeite. Samenwerking wordt	<ul style="list-style-type: none"> Duidelijke afspraken en verwachtingen schetsen in de MAP die resulteert uit de eerste workout en touchdown. Eigen belang van opdrachtnemer benadrukken.

#	Risico	Kans	Impact	Maatregel
		zichzelf naar buiten toe te profileren. Het eigen belang van opdrachtnemers is groot.	gestart met nummer 2 via wachtkamerovereenkomst.	
10	Geïnteresseerden starten rechtszaak om aanbestedingsmethode aan te vechten.	Laag ; Opdrachtwaarde is dermate groot dat de kosten van een procedure ruimschoots opwegen. Echter, een rechtszaak rondom de aanbestedingsmethode zelf komt niet vaak voor.	Laag ; RIC-methodiek is meermaals juridisch getoetst en begeleidende bureaus hebben ruime ervaring met verschillende juridische argumenten rondom de toepassing van RIC.	<ul style="list-style-type: none"> • In gesprek gaan/blijven met geïnteresseerden over toepassing van RIC op het aanbestedingsvraagstuk. • Aanbestedingsvoorstel toetsen bij advocaat ASL (Hekkelman)

